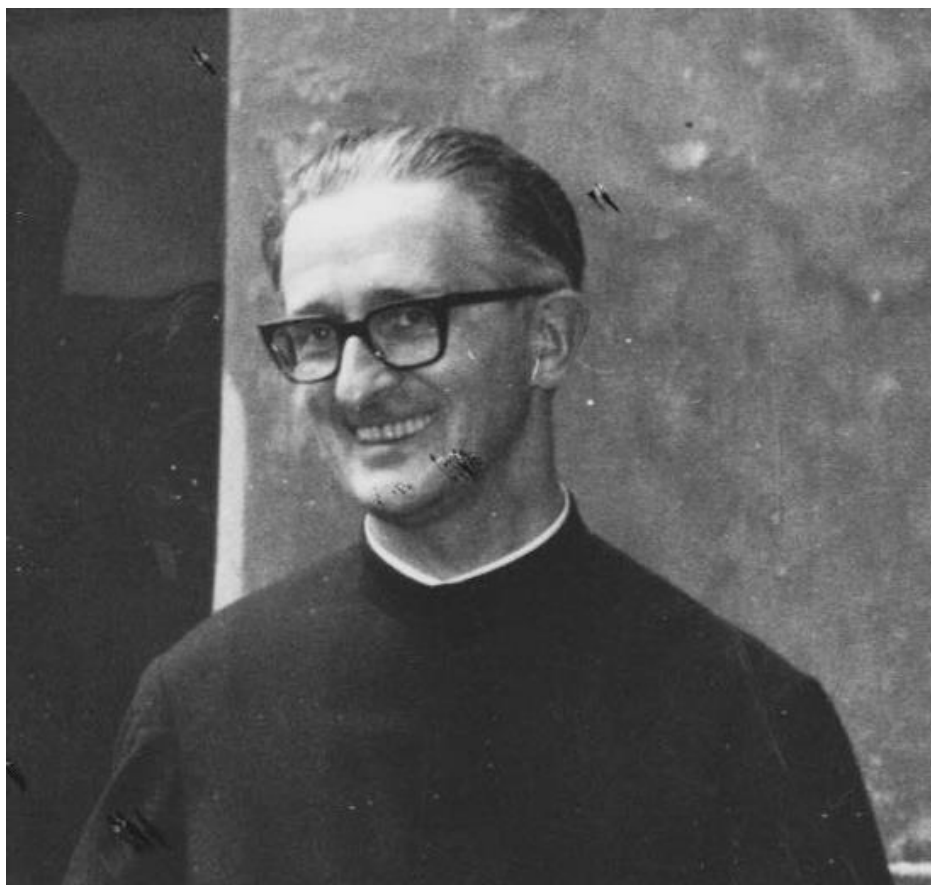

„Pracował wśród nas i dla nas”

O. EUGENIUSZ RECZEK SJ (†1971)

WSPOMNIENIE Z OKAZJI 50. ROCZNICY ŚMIERCI

Pięćdziesiąt lat temu, 11 lutego 1971 roku w Grottaferrata pod Rzymem, zmarł o. Eugeniusz Reczek – ksiądz, jezuita, historyk, archiwista, poszukiwacz źródeł do historii Polski rozproszonych m.in. w zbiorach watykańskich, organizator oraz pierwszy rektor Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie (PISK). „Pracował wśród nas i dla nas”. Spoczął w grobowcu jezuickim na cmentarzu Campo Verano w Rzymie. Po śmierci o. Reczka, o Instytucie, który jest dziełem jego życia, prasa londyńska napisała: „Takie dzieło pozostawił Zmarły społeczności polskiej. Prowadzone będzie dalej w Jego duchu. To znaczy – będzie służyć prawdzie i tym «co ją miłują».” (Przegląd Powszechny nr 5/1971, s. 20-21).

O. Eugeniusz Reczek SJ (Fot. Archiwum PISK)

Ojciec Eugeniusz Reczek SJ urodził się 2 stycznia 1917 roku w Nowym Sączu. W latach 1930-1934 uczył się w Niższym Seminarium Duchownym założonym przez o. Maksymiliana Kolbego w Niepokalanowie. Następnie wstąpił do jezuitów. W domu formacyjnym w Albertynie (obecnie Białoruś) przygotowywał się do pracy na Kresach. Wybuch II wojny światowej zastał go w Dubnie na Wołyniu. Kilka razy podejmował nieudane próby przedostania się do Krakowa. Pomimo ciężkiej pracy w cegielni, kontynuował studia na tajnym seminarium. We wrześniu 1943 został wywieziony do Niemiec, pracował na berlińskim lotnisku, był też przez kilka miesięcy więziony.

Po zakończeniu wojny wrócił do Polski i ukończył studia. Dnia 16 maja 1950 roku przyjął w Warszawie z rąk Prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego święcenia kapłańskie. Następnie przez kilka lat pracował jako duszpasterz w Warszawie, Łodzi i Lublinie. W styczniu 1957 roku został mianowany pierwszym kierownikiem lubelskiego Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych. W kilka miesięcy później uzyskał zezwolenie Głównego Urzędu Kontroli, Prasy, Publikacji i Widowisk na wydawanie przez Ośrodek własnego czasopisma (ABMK*). Kiedy w 1959 roku ukazał się pierwszy jego numer, o. Reczek przebywał już w Rzymie. Ostatni, 115 tom ABMK, pracownicy Ośrodka dedykowali o. Reczkowi.

Fot. B. Buzacki, G. de Rabois, APISK, egz. 33/Fotografie 17V

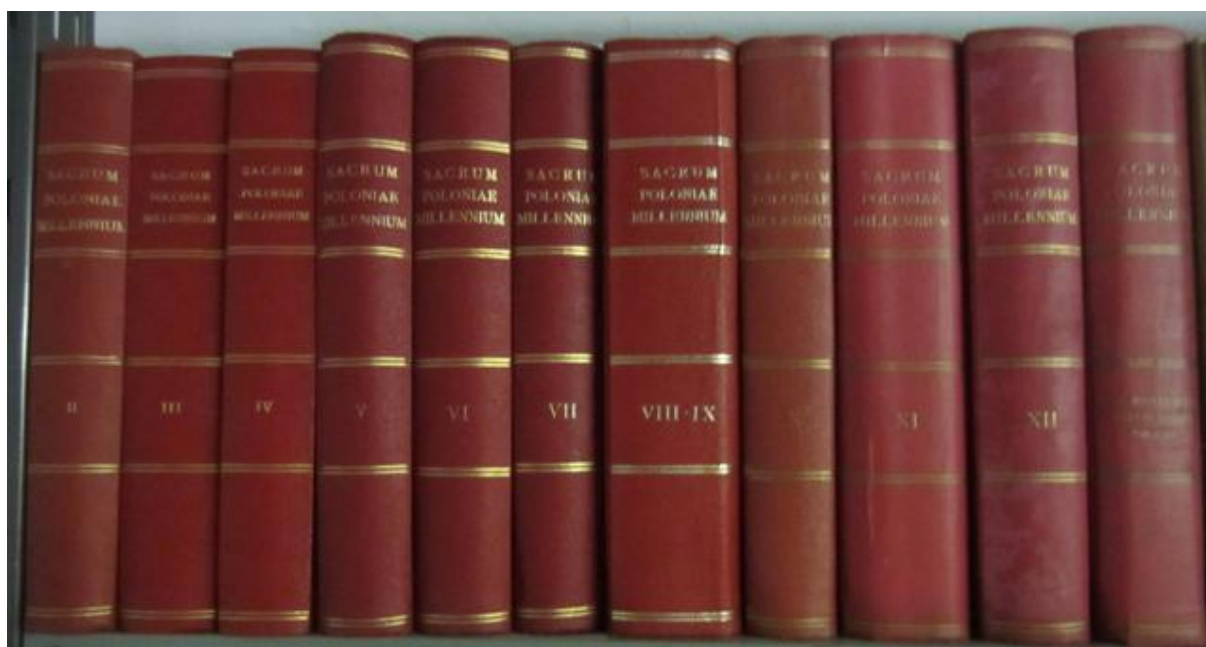
Pamięci
ks. mgr. Eugeniusza Reczka SJ,
pierwszego kierownika
Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych
(1957-1959)
w 50. rocznicę śmierci
tom ten dedykują pracownicy
Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych
KUL

Okładka czasopisma „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” (ABMK) oraz dedykacja tomu 115 (2021) o. E. Reczkowi SJ

O okolicznościach przyjazdu o. Reczka do Rzymu, podjętych przez niego pracach oraz utworzeniu instytucji działającej dzisiaj pod nazwą Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych (PISK) pisze szerzej o. H. Fokciński SJ w artykułach opublikowanych na łamach wydawanego w Rzymie „Duszpasterza Polskiego Zagranicą” (nr 2/1997) oraz Kroniki Rzymskiej (nr 107/1996).

Organizowanemu przez o. Reczka Instytutowi wyznaczono zadanie *„zebrać, uporządkować, systematycznie opracować, udostępnić naukowcom i wydać źródła do historii Kościoła w Polsce, tak obficie reprezentowane w wielu archiwach i innych zbiorach zagranicznych, a przede wszystkim w Archiwum Watykańskim i Bibliotece Watykańskiej.”* O. Reczek z niezwykłym oddaniem i systematycznością przystąpił do realizacji tych zadań. *„Działania Reczka nie miały na celu odnalezienia materiałów na jakiś określony temat bądź nawet kilka tematów. Były nastawione na systematyczne przebadanie archiwów i bibliotek objętych kwerendą ze względu na ich wagę z punktu widzenia historii Polski.”* – pisze o. Robert Danieluk SJ w wydanej niedawno książce.

Oprócz systematycznych poszukiwań poloników, o. Reczek włączył się w przygotowania obchodu Milenium Chrztu Polski, zwłaszcza w prace przy wydawaniu okolicznościowej serii *Sacrum Poloniae Millennium*.

Seria wyd. „Sacrum Poloniae Millennium”

W 1965 roku rozpoczął publikowanie naukowego wydawnictwa seryjnego „Studia Ecclesiastica” (wydał 15 tomów), trzy lata później serii „Życie i Wiara”.

Od stycznia 1968 roku organizował w Instytucie konferencje, odczyty i różnego typu spotkania. Podejmował również wiele innych działań.

„Tytan pracy” – tytuł artykułu napisanego przez o. Felicjana Paluszkiewicza SJ bardzo trafnie określa postawę o. Reczka. W tym udostępnionym w całości na stronie PISK wspomnieniu o. Paluszkiewicza (www.pisk.jezuici.pl/historia), znajdujemy wiele ciekawych informacji o życiu i działalności o. Reczka, m.in. o tym, jak „po wojnie, z ramienia Episkopatu Polski, troszczył się o biblioteki kościelne porzucone przez Niemców (odnalazł wtedy bibliotekę z klasztoru na Monte Cassino), jak też w latach 1959-1960 przemawiał przez Radio Watykańskie.” Na pewno warto zapoznać się z tym artykułem w całości.

O. Eugeniusz Reczek SJ zmarł 11 lutego 1971 r. we wspomnienie Matki Bożej z Lourdes. Spełniła się w jego przypadku zapowiedź, którą jako seminarzysta usłyszał w Niepokalanowie z ust o. Maksymiliana Kolbe: „jeżeli będziecie wierni tym przyrzeczeniom [szerzenia kultu Matki Boskiej], gdy będziecie umierać, odejdziecie z tego świata w wilgilię albo w święto Matki Boga.”

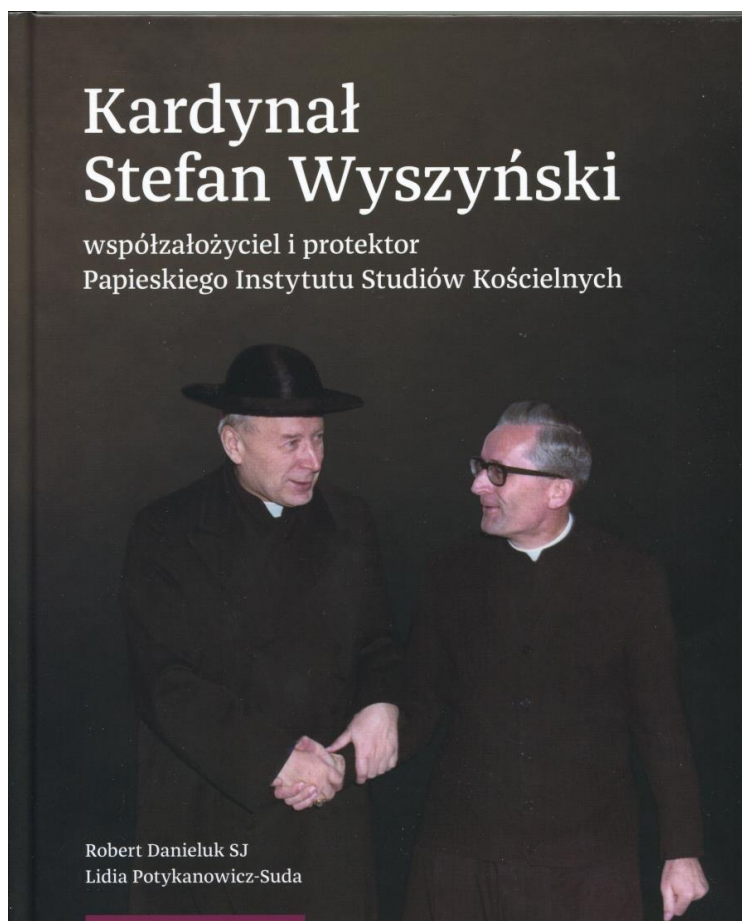
W kilka lat po śmierci o. Reczka, kard. Stefan Wyszyński dał o nim takie świadectwo: „On po prostu splanął z wysiłku pracy. Sam się wyniszczył, ażeby Instytucja mogła żyć. Jak ziarno pszeniczne, gdy obumrze wydaje owoc stokrotny... wymagał on wiele, przede wszystkim od siebie. Jego nieustępliwość i twardość... sprawiły, że Instytucja żyje.”

Kard. Stefan Wyszyński z o. Eugeniuszem Reczkiem SJ (Fot. Archiwum PISK)

Instytucja, o której mowa – Papieski Instytut Studiów Kościelnych w Rzymie – wydała w ubiegłym roku książkę pt. „Kardynał Stefan Wyszyński - współzałożyciel i protektor Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych” (recenzję albumu oraz artykuł o. Roberta Danieluka SJ poświęcony Instytutowi zamieszczono w 115 tomie ABMK dedykowanym o. Reczkowi).

Okładka książki wydanej przez PISK w 2020 r. – na zdjęciu o. E. Reczek SJ z kard. S. Wyszyńskim

Chociaż publikacja poświęcona jest kard. S. Wyszyńskiemu, to nie brak w niej obszernych informacji o jej organizatorze i pierwszym kierowniku. Przypadająca w tym roku 50. rocznica śmierci o. E. Reczka jest dobrą okazją, żeby po tę lekturę sięgnąć i poznać Człowieka, który przed laty „pracował wśród nas i dla nas”.

Agata Rola-Bruni

*Periodyk „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” dostępny jest na stronie www.czasopisma.kul.pl